

20 de ani de la crearea Fundatiei Europene Titulescu

prof. univ. dr. Adrian Năstase

Traiesc cu emotie acest eveniment, caci destinul m-a facut prezent la nasterea uneia din cele mai prestigioase institutii cultural-stiintifice romănesti si europene si, mai mult decât atât, la viata ei, timp de doua decenii.

Rememorez acum satisfactia data de materializarea multor proiecte, dar si tristetea confruntarii cu adversitati si nimicnicii de tot felul care au întârziat sau obstruat drumul Fundatiei Europene Titulescu.

„Ti-tu-les-cu! Cele patru silabe ale numelui sau sonor au umplut istoria diplomatica de dupa razboi. El a fost unul dintre marii oameni ai Romăniei, unul dintre marii oameni ai Miciei Întelegeri, unul dintre marii oameni ai Genevei si, pentru a spune totul, unul dintre marii oameni ai Europei. [...] El a fost cel mai stralucit si cel mai dinamic dintre toti cei care au vrut sa construiasca o Europa noua, bazata pe egalitatea puterilor si respectul tratatelor. Când norii au suit la orizont, el a fost unul dintre primii care a înteles si primul care a vrut sa ridice un dig contra inundatiei care se anunta“. (Raymond Cartier)

La 15 martie 1991, în Aula Academiei Romăne, dupa un simpozion international dedicat lui Nicolae Titulescu, eminente personalitati politice, diplomatice si stiintifice din zece tari ale continentului nostru, au initiat si subscris constituirea Fundatiei Europene Titulescu.

Actul de constituire si Statutul acesteia consacra drept obiectiv principal – constant urmarit si niciodata abandonat – omagierea personalitatii marelui jurist, diplomat si om politic, cultivarea interesului pentru opera sa teoretica si practica, încurajarea studiului relatiilor internationale contemporane, al pacii si securitatii în Europa si în lume.

Parcurs cu oarecare nostalgie lista celor aproape 70 de membri fondatori ai Fundatiei Europene Titulescu, careia i-au fost un statornic suport moral.

Unii au trecut în lumea umbrelor, dar cronica activitatilor Fundatiei Europene Titulescu din acesti 20 de ani le retine numele, ale lor, ale tuturor, pentru idei generoase, proiecte inspirate, pentru vibratia si solidaritatea lor în jurul a tot ce am întreprins sub arcul spiritual Nicolae Titulescu.

Pas cu pas, Fundatia Europeana Titulescu si-a constituit si si-a consolidat vocatia de laborator de cercetare, de camera de rezonanta pentru dezbateri fertile, de tribuna a unor idei si proiecte îndraznete.

La putin timp dupa constituirea Fundatiei, dupa 50 de ani de exil impus, l-am adus pe Nicolae Titulescu Acasa si i-am asezat pulberea oaselor în curtea Bisericii Sf. Nicolae din Scheii Brasovului, în Transilvania, în inima Romăniei, asa cum si-a dorit.

A fost un moment astral pentru întreaga spiritualitate românească. Am lasat să ne scape o lacrimă, ne-am plecat capul la trecerea Nemuritorului, cu steag, garda și în sunet de fanfară, i-am mulțumit că ni s-a alăturat și ne-am simțit reconfortați o dată în plus în războiul pentru supraviețuirea ființei naționale, în bătăliile omului de pe stradă, ale fiecăruia dintre noi și ale tuturor, împotriva săraciei, egoismului, violentei, xenofobiei, injustiției.

Peste câteva zile, la 17 martie, cel ce simte românesc este chemat să fixeze cu gândul, macar o clipă, corola de lumină a lui Nicolae Titulescu, iar cel ce va putea fi acolo, să pună o floare pe marmura neagră a mormântului său.

Istorici, juristi, filosofi, diplomati, oameni politici, deputați, senatori, miniștri, nemuritori ai Academiei din diferite țări, preoți sau ziaristi, l-au omagiat în timp pe Nicolae Titulescu în universități centenare, dar și altele de dată mai recentă, în biserici sau parlamente, făcând să vibreze confratern la ideile sale generații mai vârstnice sau mai tinere.

Mi-e greu să găsesc pe harta Europei un centru politico-diplomatic sau cultural-stiințific de referință care să nu fi gazduit pe Nicolae Titulescu după încetarea Războiului Rece.

Românul și europeanul Nicolae Titulescu a încetat să facă parte doar din patrimoniul intelectual al „oraselor lumina“, personalitatea și opera să fie revendicate pe tot mai multe meridiane, unde se produce revelația întâlnirii cu o mare conștiință, cu un contemporan.

În 2002, în Anul Titulescu, la împlinirea a 120 de la nașterea ilustrului nostru compatriot, s-a reușit restituirea casei sale – rectoria după un efort susținut de consolidare, reparație, restaurare, protecție și conservare – Fundației Europene Titulescu, ce asigură aici, la București, un dialog fără frontiere, tribună sa interioară, deschisă tuturor orizonturilor, fiind onorată de președinți de țară, prim-miniștri, miniștri de Externe, de zeci și zeci de personalități de la antipodi.

De dincolo de Styx, Nicolae Titulescu, „Proscrisul“, cel alungat din Cetate de cei pe care i-a servit, privește peste tot suveran dreptatea ce i-o face istoria, încet și parcimonios ca totdeauna, dar implacabil, așezându-i numele peste școli primare și licee, laboratoare, amfiteatre, facultăți și universități, străzi și bulevarde, colecții de studii și documente, premii naționale și internaționale.

În anii de referință, printr-o substanțială pregătire intelectuală, o atentă identificare și o inteligentă fructificare a resurselor de colaborare, Fundația Europeană Titulescu a realizat punerea pe simetrie a unor expoziții Nicolae Titulescu în peste 30 de țări, urmate, mai de fiecare dată, de conferințe, simpozioane etc. O premieră de mare anvergură au fost expozițiile din Statele Unite ale Americii, de la New York, Washington, Chicago, Detroit, Cleveland, Las Vegas. Nicolae Titulescu se reîntâlnea astfel cu urmașii celor pe care i-a întâlnit în peregrinările sale politico-diplomatice și avea să-i cunoască și pe aceia care, nici ei, nici strămoșii lor, nu avuseseră o asemenea șansă, dar care îl așteptau cu interes și aveau să-l primească cu respect.

Fundația Europeană Titulescu se identifică în puținii, dar densii ani ai existenței sale ca inspirator și coautor al tuturor proiectelor de inaugurare a unor grupuri statuare și efigii

Nicolae Titulescu din tara si strainatate, la Bucuresti, Brasov, Titulesti, dar si la Paris, Geneva, Bratislava, Haga, Strasbourg.

Ni-i dorim acasa pe toti cei ce au murit departe de vatra nasterii lor. Avem nevoie nu doar de urmele materiale ale existentei lor fizice, ci si de cele ale existentei lor spirituale. Dintr-o asemenea necesitate, Fundatia Europeana Titulescu a initiat investigatii în strainatate pentru aducerea, în original sau în copie, din colectii particulare sau arhive publice, de documente privind activitatea politico-diplomatica a conationalului nostru, urmarind, din acest punct de vedere, atâta timp cât a fost posibil, un adevarat program. Tezaurul arhivistic national Nicolae Titulescu s-a îmbogătit prin aproape 15.000 de pagini-document, prin sute de piese iconografice.

I-am recuperat si vocea – un segment din discursul parlamentar „Idealul creator“, pronuntat de Nicolae Titulescu în 1921 si înregistrat de BBC în 1927 în colectia „His Master’s Voice“.

În întreaga perioada a existentei sale, în centrul activitatii Fundatiei Europene Titulescu, s-au aflat adaptarea si readaptarea la noi forme de organizare, care sa asigure, dincolo de conjuncturi, continuitate, coerenta, dinamism, o abordare pragmatica si sistematica a problematicii aferente, cu legatura nemijlocita cu mediile academice si diplomatice din tara si strainatate, o proiectie convingatoare a sensului si substantei demersului ideatic pe care-l avem în vedere, o perceptie plina de receptivitate si consideratie a procesului european de azi, care sa deschida tribuna rostirii unor discursuri magistrale ale personalitatilor establishment-ului politic din lumea contemporana.

În primavara anului 2006, în cadrul Fundatiei Europene Titulescu a fost înfiintat Centrul de Studii Strategice, forum de dezbatere a unor probleme complexe ale vietii si relatiilor internationale contemporane, cu precadere a celor europene si euroatlantice; în acest cadru, în care sunt abordate deopotriiva aspectele politice, economice, geostrategice, se analizeaza interesele, implicatiile si pozitiile României, sugerându-se factorilor de decizie la nivel national perspective, abordari si proiecte.

Dezbaterile Centrului de Studii Strategice, organizate saptamânal la Casa Titulescu, aduna în jurul mesei rotunde juristi, istorici, sociologi, politologi, diplomati, ziaristi.

Fundatia Europeana Titulescu promoveaza consecvent atragerea la aceste dezbateri a studentilor din anii terminali si a masteranzilor, a cercetatorilor si analistilor din centre si institute de cercetare de profil, a personalitatilor din lumea academica si din societatea civila.

Simpozioanele si conferintele internationale pe probleme de securitate si cooperare în spatiul euro-atlantic, organizate de Fundatia Europeana Titulescu sau în colaborare cu alte institutii de profil, îmbogătesc cartea noastra de vizita, probând deopotriiva deschiderea spre un dialog larg si capacitatea de a promova interlocutori avizati si interesanti.

Pe parcursul a 20 de ani, în cadrul Fundatiei Europene Titulescu s-au urmarit doua programe nationale de editare a documentelor Nicolae Titulescu: primul, Opera politico-diplomatica; cel de-al doilea Opera stiintifica. Volumele elaborate, redactate si publicate sub egida Fundatiei Europene Titulescu, în cele doua programe, însumeaza circa 6.000 pagini, acestora

adaugându-li-se culegeri de articole, studii, conferințe, marturii memorialistice, restituiri foto-documentare.

În atmosfera stimulatorie a Fundatiei Europene Titulescu, mai multi diplomati de cariera au publicat volume de memorialistica.

Sub arcadele Casei Titulescu, s-au lansat în timp zeci si zeci de lucrari privind istoria politicii externe si a diplomatiei românești, probleme stringente ale relatiilor internationale, ale proceselor euro-atlantice, lucrari privind crize politice, militare, financiare, evenimente si proiecte de interes global, personalitati s.a.

Avem îndreptatirea si orgoliul sa afirmam ca pe parcursul celor 20 de ani de existenta, cu precadere din 2002 încoace, reper marcând o relansare a activitatii sale, Fundatia Europeana Titulescu s-a impus pe scena intelectuala româneasca ca un factor activ si generos, deschis si echidistant spre toate orizonturile.

O asemenea prezentare nu poate surprinde întreaga dimensiune a unei istorii scurte, dar dense, a imaginatiei si diversitatii unui efort de constructie, valoarea aportului la dialogul mediilor politico-diplomatice, cultural-stiintifice, academice, universitare, pe probleme euro-atlantice si de mai larga cuprindere, la întretinerea unei atmosfere creative, de consolidare a spiritului democratic si umanitar.

În aceasta zi aniversara, zi de bilant, cu atât de multe împliniri, ilustrând forta spiritualitatii românești, constiinta apartenentei noastre la spatiul, valorile si proiectele europene, Fundatia Europeana Titulescu se afirma ca o realitate vie, în ciuda tuturor vicisitudinilor.

Doresc pe aceasta cale sa multumesc tuturor celor care au servit ideile si proiectele europene promovate în Casa Titulescu, sa omagiez memoria marelui ei Patron, precursor al Europei Unite de azi, promotor al aducerii României în Europa si al Europei în România.